

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Stamgårde skola F-6 i Åre kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Stamgårde skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskningen ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att utvecklingsarbete behöver inledas. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Stamgårde skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utarbeta en samlad och välplanerad introduktion för nyanställd personal vid skolan.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen hitta sätt att utveckla undervisningen så att den kan svara mot samtliga elevers behov och förutsättningar.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i *hög utsträckning*.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **7 augusti 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI-2022:7002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på *Stamgårde skola* leder och styr i *flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten vid Stamgärde skola fungerar. Rektorn driver tillsammans med personalen ett ambitiöst utvecklingsarbete med utgångspunkt i de diskussioner som förs och de analyser som uppföljning och utvärderingar resulterar i. Rektorn och personalen bedriver också ett medvetet arbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Av granskningen framgår att rektorn har skapat en organisation som skapar förutsättningar för lärarna att samverka kring verksamheten, även om lärarna ibland önskar sig mer kommunikation mellan de olika grupperingarna på skolan. Det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen och ledarskapet inbjuder såväl personalen som elever och föräldrar till delaktighet och ansvarstagande. Skolan har dock inga tydliga rutiner för hur nyanställda och obehöriga lärare ska få en genomtänkt introduktion i arbetet, även om lärarna vittnar om att nya lärare vid skolan blir väl mottagna av rektorn och kollegerna.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten vid Stamgärde skola fungerar. Elevernas kunskapsutveckling följs upp regelbundet för varje årskurs vid elevhälsomöten under tre tillfällen per termin. Varje arbetslag gör utvärderingar framför allt i samtal och dialog. Rektorn skaffar sig en bild genom de sammanställningar som görs av skolans resultat, genom att vara med på i princip alla möten och ofta samtala med lärarna. Sammanställningen av resultaten dokumenteras i en kvalitetsrapport i slutet av varje termin. Den samlade bilden av resultaten finns i rapporten, men analyserna som ska fördjupa bilden görs muntligt vid skolans olika möten och träffar.

Rektorn driver tillsammans med personalen ett ambitiöst utvecklingsarbete med utgångspunkt i de diskussioner som förs och de analyser som uppföljning och utvärderingar resulterar i. Under de år rektorn har varit vid skolan har arbetet bedrivits genom att ta fram det man kallar "Stamgärde skolas träd". Samtidigt som trädet utgör en gemensam symbol för skolans kultur ska det illustrera progressionen och den röda tråden i undervisningen i de olika ämnena. Ämnesträden ska ge alla, såväl elever som lärare och föräldrar, kännedom om progressionen i varje ämne i respektive årskurs och skapa tydlighet och förståelse för vad eleverna ska kunna efter avslutat ämnesområde. Skolans tre ledord; Kunskap, Trygghet, Hälsa, knyts också till trädet och utgör de rubriker under vilka målsättningarna utvecklas för varje årskurs.

Träd finns även framtaget för elevhälsans arbete och följer samma struktur. Enligt rektorn består det stora arbetet nu av att driva arbetet vidare och få det att genomsyra

hela verksamheten. Eftersom utvecklingsarbetet har pågått några år nu och några lärare och delar av elevhälsan som är nya på skolan inte har varit med i utarbetandet av träden, så återstår en del arbete för att revidera, introducera och implementera tankarna och arbetssättet hos alla på skolan.

Enligt rektorn har arbetet med trädet bidragit till en skolkultur som sakta vuxit fram och som nu utgör en stomme som alla kan förhålla sig till. Arbetet har hjälpt till att göra alla inblandade väl insatta och engagerade i skolans verksamhet. Vårdnadshavarnas delaktighet har lett till att lärarna kan koncentrera sig på undervisningen och att vara lärare, vilket i sig har lett till ett fokus på kunskap. Rektorn säger också att den täta kommunikationen mellan skolan och föräldrarna fått stor positiv effekt på elevernas resultat. Av Skolverkets officiella statistik framgår att Stamgårde skola i de flesta ämnen läsåret 2021/22 har uppnått en högre genomsnittlig betygspoäng än vad som är fallet i såväl Åre kommuns skolor som i riket i stort. Så gott som samtliga elever i årskurs 6 har samma år uppnått godkända betyg.

Jämställdhetsarbete

Av granskningen framgår att rektorn och personalen bedriver ett medvetet arbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Elevers lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet ses som självklara bland skolans personal, även om arbetet inte sker på ett strukturerat sätt som är initierat av rektorn. Medvetenheten hos personalen är hög om det obestridliga i att elever oberoende av könstillhörighet ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling. Enligt rektorn är det svårt att dra några generella slutsatser kring eventuella skillnader i kunskapsresultat mellan könen. Det har sin förklaring i att grupperna är små och att vissa årskullar har en mycket ojämn könsfördelning. Den uppföljning som rektorn gör när det gäller eventuella könsskillnader i resultat sammanfaller med den kunskapsuppföljning som görs på individnivå och enligt rektorn kan man inte se skillnader i resultat som kan härröras till kön.

Diskussionerna bland personalen handlar till stor del om hur elever blir bemötta och om det ställs olika krav på dem, beroende på vilket kön de tillhör. Skolan har nyligen arbetat med ett känslotema, där frågor om hur man bemöter varandra har varit aktuella. Skolan har också systematiserade insatser i form av "tonårssnack", "tjej- och killgrupper" samt har även haft genomgångar av RFSU, där frågor om allas lika värde behandlats. I de lägre årskurserna har man arbetat med arbetslivet och vad som är typiskt manliga och kvinnliga yrken liksom även med "Stopp min kropp". Rektorn säger

att det visst kan finnas en jargong ibland bland eleverna, men att lärarna är uppmärksamma på sig själva och inte "slentrianmässigt berömmar flickor för hur de ser ut och pojkar för vad de gör".

Av Skolenkäten¹ framgår att eleverna upplever sin situation på Stamgårde skola som mer positiv än snittet i skolorna i Åre kommun och i samtliga medverkande skolenheter i riket. Det gäller alla variabler. Det gäller även om man delar upp enkätresultaten för pojkar och flickor. Värt att notera är dock när det gäller Stamgårde skola att flickorna har skattat variablerna *Bemötande – lärare*, *Bemötande – elever* och *Trygghet* lägre än vad pojkarna har gjort.² Här kan man alltså skönja en viss skillnad i uppfattning mellan pojkar och flickor. Lärarnas reflektion är att det nog är så att flickor tenderar att reflektera mer i den åldern än vad pojkar gör. Enligt lärarna tänker man inte på de här frågorna på ett övergripande sätt utan jämställdhetsfrågorna genomsyrar till exempel val av litteratur snarare än att de behandlas i ett specifikt projekt. Det finns en medvetenhet på skolan och man pratar ofta om allas lika värde, säger de men tillägger att det kunde vara bra att göra ett riktat arbete med dessa frågor därför att sådana arbeten alltid brukar få positiva effekter.

Ledning och organisation

Av granskningen framgår att rektorn har skapat en organisation som skapar förutsättningar för lärarna att samverka kring verksamheten. Personalen är indelad i arbetslag. Elevhälsan träffas regelbundet varje vecka, när det också finns möjlighet för klassmentorer att träffa elevhälsan. Arbetslagen har sina möten en gång i veckan och utöver det finns tid avsatt för skolmöten varannan vecka, där alla pedagoger och representanter för elevhälsan träffas under rektors ledning för att arbeta med olika frågor. Ofta sker sådana möten i form av dialoger och samtal parvis eller i mindre grupperingar under promenader utomhus. Tid finns också avsatt för olika insatser när det gäller skolutveckling, såsom Skolverkets läs- och skrivlyft, insatser som leds av utsedd lärare eller förstelärare. Arbetsplatsträffar hålls kvällstid för samtlig personal. Elever och vårdnadshavare görs delaktiga och ansvarstagande i klassråd, elevråd och föräldraråd. Via föräldrarådet har rektorn ett nära samarbete med vårdnadshavare.

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

² Av Skolenkäten framgår att pojkarna skattar variabeln Trygghet till 9,2 medan flickorna skattar den till 8,3. När det gäller variabeln Bemötande – lärare skattar pojkarna den till 9,3 medan flickorna skattar den till 8,3. Avseende variabeln Bemötande – elever skattar pojkarna den till 8,1, medan flickorna skattar den till 7,1.

I intervjuer framkommer att lärarna ibland önskar sig mer kommunikation mellan de olika grupperingarna på skolan. Många diskussioner i olika konstellationer pågår och det kan vara svårt för personalen att få helhetsbilden av hur verksamheten fungerar och vilka utvecklingsinsatser som bör prioriteras. Lärarna säger att de kan sakna diskussioner i större grupp om hur arbetet går vidare. Någon uttrycker det som att "de två lagen snurrar parallellt" och att de kan sakna utbytet dem emellan. De säger att rektorn förmodligen har helhetsbilden men att den har svårt att nå ut till samtliga. Enligt rektorn kan det vara svårt ibland att skapa delaktighet i större forum och föredrar därför att diskussionerna sker i mindre grupper. Även representanter för elevhälsan uttrycker att just kommunikationen mellan olika grupperingar på skolan kan vara ett problem, dels för att delar av elevhälsan inte är på skolan alla dagar i veckan och då kan missa information, dels för att det hänger på enskilda medarbetare att föra information vidare.

Svårigheterna i kommunikationen grupper emellan kan bero på att skolan är under ombyggnation och i nuläget trångbodd. Det innebär att det är brist på arbetsrum där lärarna kan träffas och arbeta tillsammans. Lärarna i de lägre årskurserna har inte heller samma tillgång till personalrummet som lärarna i de högre årskurserna har och ses därför inte vanligtvis under arbetsdagen. Lärarna betonar dock i intervjuer att det råder god stämning och en anda av hjälpsamhet och "no hard feelings" mellan olika grupper, men att situationen inte gynnar en god kommunikation på skolan. Skolinspektionen ser också att skolan kan vinna på att utveckla kommunikationsvägarna för att underlätta informationsutbyte och samtlig personals förståelse för valda prioriteringar.

Det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen. Rektorn har under sina fyra år vid skolan tillsammans med personalen drivit ett utvecklingsarbete som ska leda till en tydlighet i skolans uppdrag, såväl övergripande som i olika delar av utbildningen. Ledarskapet inbjuder såväl personalen som elever och föräldrar till delaktighet och ansvarstagande. Lärarna uttrycker stort förtroende för sin rektor och lyfter i positiva ordalag de insatser som görs för att utveckla verksamheten.

Skolan har dock inga tydliga rutiner för hur obehöriga lärare ska få en genomtänkt introduktion i arbetet, även om lärarna vittnar om att nya lärare vid skolan blir väl mottagna av rektorn och kollegerna. Lärarbehörigheten är hög vid skolan och därför har behoven av tydliga rutiner för stöd till nyanställda obehöriga lärare inte funnits i när-tid. I lärarintervjuer framkommer också att nyutexaminerade lärare själva har fått begära att få såväl mentor som en lagstadgad introduktionsperiod, något som rektorn då såg till att ordna. Rektorn säger dock att skolan saknar en samlad och välplanerad in-

troduktion av nyanställda, såväl behöriga som obehöriga, även om det finns information på intranätet och på andra ställen centralt. Enligt Skolinspektionens bedömning bör också en tydlig information om skolans arbetssätt, rutiner och informationskanaler kunna få positiva effekter på kommunikationen mellan olika grupperingar på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utarbeta en samlad och välplanerad introduktion för nyanställd personal vid skolan.

Granskningen visar att det inte finns någon samlad och välplanerad introduktion för nyanställda lärare på skolan. Skolan har i dagsläget hög lärarbehörighet och har inte haft behov av att anställa obehöriga lärare. Nyanställda vittnar dock om att de blir väl mottagna på skolan och att de får hjälp av kolleger vid behov, även om introduktionen inte framstår som samlad eller välplanerad.

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att nyutexaminerade och nyanställda lärare får en introduktionsperiod och rektorn ska se till att det finns en plan för introduktionsperioden samt utse en mentor till den nyanställda läraren³. Det är också viktigt att rektorn tar ett aktivt ansvar för att obehöriga lärare introduceras i skolans uppdrag och förhållningssätt. Skolinspektionens kvalitetsgranskningar visar att det på många skolor saknas tydliga rutiner och strukturer för att stödja obehöriga lärare eftersom det ses som självklart att man hjälper obehöriga lärare. Detta kan leda till att stödet blir ostrukturerat och en tydlig risk för att till exempel betyg inte sätts på rättvisa och likvärdiga grunder.⁴

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att ta fram rutiner för hur nyanställda ska få en väl planerad och genomtänkt introduktion till arbetet i skolan. Även om skolan i dagsläget har hög lärarbehörighet och inte har behov av att anställa icke-behöriga lärare kan det ändå finnas behov av att i förebyggande syfte tydliggöra skolans arbetsätt, kultur, rutiner och informationskanaler för såväl nyanställd behörig som obehörig personal.

³ 2 kap 22 a § skollagen, 5 kap 2 § förordning om behörighet för lärare och förskollärare samt 12–13 §§ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2014:44) om introduktionsperiod för lärare och förskollärare).

⁴ Skolinspektionen (2018) *Rättvis och likvärdig betygsättning i grundskolan?* s. 7

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen i många fall är strukturerad, varierad och innehåller en växling mellan olika arbetsuppgifter och arbetssätt. Målsättningen med undervisningen framgår tydligare i de högre årskurserna än i de lägre. Lärarna har höga förväntningar på eleverna och stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Eleverna ges återkommande möjligheter att själva reflektera över sitt eget lärande och lärarna tar vara på elevernas synpunkter på undervisningen. Lärarna anpassar undervisningen till aktuell elevgrupp även om det i vissa årskurser finns större utmaningar i arbetet med att stimulera och utmana eleverna utifrån deras specifika behov och förutsättningar.

Undervisningens målfokus, variation och aktiva lärarstöd

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen i många fall är varierad och innehåller en växling mellan olika arbetsuppgifter och arbetssätt. Eleverna berättar också att de uppskattar när de får göra saker praktiskt och inte bara lyssna och skriva. I NO till exempel har de fått göra olika typer av experiment och i SO olika typer av samarbetsövningar.

Målsättningen med undervisningen framgår i varierande grad, dock tydligare i de högre årskurserna än i de lägre. De äldre eleverna berättar att lärarna inte sällan inledningsvis i arbetsområden berättar om läroplansmål, centralt innehåll och kunskapskriterier. I vissa klassrum skriver läraren upp på tavlan vilket mål och delmål som gäller för lektionen liksom vad lektionen ska innehålla. Det finns en struktur i undervisningen där lärarna inledningsvis försöker skapa intresse för lektionsinnehållet i en genomgång för att därefter låta eleverna arbeta med olika uppgifter. Det vanliga är att eleverna arbetar enskilt, i par eller i grupp och när de har löst uppgifterna får de arbeta vidare i sin lärobok, på "extrablad" som finns i olika svårighetsgrader i olika ämnen eller lösa så

kallade kluringar i matematik. Lärarna går runt i klassrummet och hjälper elever att komma igång med arbetet och försöker på olika sätt att uppmuntra och stimulera eleverna att arbeta vidare.

Det råder goda relationer mellan eleverna och de vuxna som finns i klassrummet, vilket bekräftas såväl i intervjuer med elever som vid Skolinspektionens observationer. Eleverna tar sig intresserat an de uppgifter de får, även om koncentrationen framför allt hos de yngre eleverna kan minska allteftersom lektionen närmar sig sitt slut. Det är också vanligt att lärarna lägger in rörelsepauser till musik, dels för att markera övergång till ett nytt moment i lektionen, dels för att ge eleverna möjlighet att röra på sig för att bättre kunna koncentrera sig på fortsättningen. Det förekommer men är inte vanligt att lektionerna avslutas med någon slags sammanfattning av lektionsinnehållet. Lektionerna avslutas snarare med att läraren ber eleverna packa ihop och säger att arbetet ska fortsätta nästa lektion i ämnet.

Elevernas delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att lärarna vid Stångåskola tar vara på elevernas synpunkter på undervisningen. Eleverna kan önska innehåll och arbetssätt och lärarna försöker tillgodose önskemålen, men inom ramen för vad som är möjligt. Ramen definieras av lärarna utifrån de nationella målen och det centrala innehållet men eleverna kan ofta påverka när det gäller arbetssätt och arbetsform, exempelvis om de vill arbeta enskilt, i par eller i grupp. Eleverna säger att de kan påverka hur de ska arbeta snarare än med vad men tillägger att lärarna är bra på att lyssna till vad eleverna tycker. Det är vanligt att eleverna får ge sina synpunkter i enkäter av olika slag men också i utvärderingar av undervisningen i olika ämnen. En vanlig företeelse är också att eleverna i slutet av en lektion får visa med "tumme upp eller ned" hur de tycker att arbetet har gått.

Eleverna ges också återkommande möjligheter att själva reflektera över sitt eget lärande, inte minst i samband med utvecklingssamtalen. Inför utvecklingssamtalen får eleverna fylla i en enkät som är utgångspunkt för samtalet, där eleven tillsammans med mentorn och vårdnadshavare får reflektera över vad som fungerar bra och vad eleven behöver arbeta mer med.

Eleverna i årskurs 6 får också utbildning i ungt ledarskap. Det är rektorns inställning och filosofi att unga har mer potential som ledare än vad de tror och eleverna i årskurs 6 får därför möjlighet att tränas i att leda aktiviteter för elever i förskoleklass.

Stimulans, utmaningar och anpassning i undervisningen

Granskningen visar att lärarna har höga förväntningar på eleverna och att de stärker elevernas självförtroende och motivation att lära, bland annat genom att uppmuntra,

berömma och ge positiv återkoppling på elevernas insatser. Observationerna visar också flera exempel på att lärarna fördelar ordet till elever på ett medvetet sätt för att få alla elever att delta aktivt i genomgångar och frågestunder. Lärarna uppmuntrar eleverna att våga och att det är ofarligt att göra fel. Eleverna säger i intervjuer att lärarna är bra, de lär en saker och de förklarar på ett tydligt sätt och på olika sätt om man inte direkt förstår. Eleverna uppfattar undervisningen som intressant och lärarna förmedlar på olika sätt att skolan är viktig.

Av observationer och intervjuer framgår att lärarna anpassar innehåll och arbetssätt till aktuell elevgrupp och stöttar och peppar elever att nå längre. Såväl rektorn som lärare säger dock att det i vissa årskurser finns större utmaningar i arbetet med att stimulera och utmana eleverna utifrån deras specifika behov och förutsättningar. Därför är ett prioriterat utvecklingsområde på skolan för närvarande att skapa en tydligare struktur och ett mer likvärdigt arbetssätt för att bättre kunna möta även dessa elevers behov. Det förs dialog med elevhälsan och utvärderingar har gjorts. Skolan har sökt stöd från SPSM⁵ för att utbilda resurspedagoger och utveckla samarbetet med lärare. Allt för att få ökad kunskap om alternativa arbetssätt och metoder och än tydligare kunna satsa mer på de tidigare årskurserna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbetet behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen hitta sätt att utveckla undervisningen så att den kan svara mot samtliga elevers behov och förutsättningar.

Av granskningen framgår att undervisningen vid Stamgårde skola i de flesta fall är varierad och målinriktad med en tydlig struktur där de olika lektionsmomenten har en logisk följd. Lärarna uttalar höga förväntningar på eleverna och visar stor entusiasm i att stötta och hjälpa eleverna i skolarbetet. Det finns dock i vissa årskurser en större utmaning för lärarna att stimulera och utmana eleverna utifrån deras specifika behov och utmaningar, vilket såväl rektor som lärare och elevhälsa har identifierat. De planerar också för insatser i syfte att hitta lösningar. Skolinspektionen vill med detta betona vikten av att arbetet kommer igång skyndsamt.

En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter de enskilda elevernas olika behov och förutsättningar. Varje elev ska ges ledning och stimulans efter sina förutsättningar. Det innebär att läraren bör ta

⁵ Specialpedagogiska skolmyndigheten

reda på vilka behov och förutsättningar eleverna har och sedan anpassa innehåll och arbetssätt så att alla elever utmanas och stimuleras på bästa sätt.

Extra anpassningar ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen. Enligt Skolverket är insatser som särskilt schema, konkretiserade förklaringar med hjälp av exempelvis visuellt stöd exempel på insatser som går inom ramen för extra anpassningar.⁶ Läraren behöver inte genomföra dessa insatser enbart för den enskilda eleven som behöver den extra anpassningen, utan kan med fördel till exempel ge extra tydliga instruktioner och använda digital teknik med anpassade programvaror för samtliga elever. Anpassningar i form av en strukturerad undervisning antas ofta vara bra för alla och det stämmer också i flera avseenden. Skolinspektionen har dock via granskningar sett flera exempel på anpassningar på gruppnivå som innefattar både för- och nackdelar. Genomgångar som omfattas av flera olika konkreta exempel kan vara bra för vissa elever, medan det får andra att tappa intresset. Lärare behöver därför i högre utsträckning bli medvetna om vilka konsekvenser anpassningar på gruppnivå kan få för elevernas engagemang.⁷

Skolinspektionens erfarenheter från kvalitetsgranskning är att många skolor sätter in extra anpassningar utan att först ha analyserat elevens behov. En risk med detta är att de extra anpassningarna inte matchar elevens behov. Anpassningarna kan som exempel vara för slentrianmässiga, genomföras på ett ogenomtänkt sätt eller att eleven är negativ till att delta.⁸ Det är viktigt att skolorna identifierar behoven utifrån den lärmiljö eleven befinner sig och analyserar behoven så att rätt insats kan sättas in utifrån den lärsituation eleven befinner sig i.⁹

Skolinspektionen rekommenderar rektorn, lärarna och elevhälsan att ta reda på och analysera de behov som vissa enskilda elever har. I det arbetet bör utgångspunkten vara hur lärmiljöns utformning påverkar och skapar behov hos eleven och därmed inte i första hand betrakta eleven och dennes egenskaper som problemet. Detta för att i möjligaste mån hitta rätt insatser för respektive elev. Det är också viktigt att inte lämna den undervisande läraren med allt ansvar utan också se till att den samlade

⁶ Skolverket (2014) Stödinsatser i utbildningen – om ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, s. 22.

⁷ Skolinspektionen (2018b) Tematisk kvalitetsgranskning: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen, s 52

⁸ Skolinspektionen (2016d) *Skolans arbete med extra anpassningar*, Kvalitetsgranskningsrapport, s 5f och 14

⁹ Skolinspektionen (2016d), s 11.

elevhälsan hålls involverad i arbetet. Anpassningar för vissa elever kräver en betydande insats från en lärares sida och utmaningen blir ännu större när det finns fler elever i samma klass i större behov av anpassningar. Därför är det också viktigt att huvudmannen och rektorn bevakar att det finns tillräckligt med resurser i form av tid och kompetens för att möjliggöra en undervisning som är anpassad till samtliga elevers behov och förutsättningar. För ytterligare inspiration i arbetet hänvisas till de kvalitetsgranskningsrapporter som nämnts ovan.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Av granskningen framgår att det bedrivs ett högst medvetet och framgångsrikt arbete för att skapa trygghet och studiero på skolan. Det finns en närhet mellan elever och personal och det finns en samsyn om hur det ska fungera i klassrummet. Skolan har arbetat aktivt med tydligt ledarskap och förhållningssätt, vilket har gett positiv effekt i form av en lugn och trygg skolmiljö och studiero såväl i klassrummen och korridorerna som ute på rasterna. Skolgården är välutrustad med möjlighet till aktiviteter av olika slag, även om det vid tidpunkten för granskningen pågår ombyggnation av skolan och en relativt stor del av skolgården används som byggarbetsplats. Det finns ändå gott om utrymme för eleverna att hitta aktiviteter utomhus. Det finns alltid vuxna med ute på rast som kan stimulera eleverna till olika typer av aktiviteter.

Studiero och lugn miljö

Av granskningen framgår att det finns ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero. Rektorn och personalen har under ett antal år arbetat för att stärka vi-känslan på skolan och tar hjälp av Stamgärde skolas träd i det arbetet. Det finns en närhet mellan elever och personal och det finns en samsyn om hur det ska fungera i klassrummet. Skolan arbetar för att skapa studiemiljöer som alla kan utmanas och utvecklas i. För att nå dit betonas det förtroendefulla samtalet mellan personal, elever och vårdnadshavare. Alla bidrar på sitt sätt till att skolklimatet blir gynnsamt för lärande.

Av lärarna lyfts miljön på skolan som en styrka, det gäller både ute och inne. Skolan har arbetat aktivt med tydligt ledarskap och förhållningssätt, vilket har gett positiv effekt i form av en lugn skolmiljö och studiero. Eleverna berättar att det finns regler på skolan som man följer och att det oftast är lugnt på lektionerna. Det är lugnt när alla vet vad de ska göra. De säger också att om man blir uttråkad finns risken att det blir pratigt. I vissa ämnen och årskurser kan det vara mer pratigt ibland, men då säger läraren till. Observationerna visar också exempel på att lärare, när eleverna visar att de är okoncentrerade, lägger in rörelsepauser eller bryter av med annat för att eleverna ska få möjlighet att samla sig igen.

Arbetet för trygghet

Granskningen visar att det bedrivs ett högst medvetet och framgångsrikt arbete för att skapa trygghet på skolan såväl i klassrummen och korridorerna som ute på rasterna. Av Skolinspektionens skolenkät för år 2022 framgår att eleverna i årskurs 5 värderar såväl trygghet som studiero högre än vad som är fallet sammantaget för Åre kommuns skolor och för samtliga medverkande skolenheter¹⁰. Skolgården är välutrustad med möjlighet till aktiviteter av olika slag, även om det vid tidpunkten för granskningen pågår ombyggnation av skolan och en relativt stor del av skolgården används som byggarbetsplats. Det finns ändå gott om utrymme för eleverna att hitta aktiviteter utomhus. Det finns alltid personal ute som arrangerar olika lekar för elever att delta i. Många lärare följer sina elever ut på rast och finns där för att både övervaka och delta i lekar. Ibland tänds en brasa i den kåta som finns placerad på skolgården, ibland spelas musik, det finns möjlighet till kojbygge, fiske och skidåkning i närheten. Eleverna uttrycker stor förtjusning över sin skolgård och närheten till naturen. Äldre elever är faddrar till yngre och de är duktiga på att ta hand om varandra. Eleverna är aktiva på rasterna och lär sig tycka om att vara utomhus. Lärarna är ute med eleverna och kan, om det behövs, snabbt hjälpa till att lösa eventuella konflikter som uppstår. Det gör att konflikter inte följer med in i klassrummet och behöver bearbetas och lösas där. Det i sig gör att arbetet är mer proaktivt än reaktivt med konfliktlösning.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

¹⁰ Av Skolenkäten för år 2022 framgår att eleverna i årskurs 5 har skattat variablerna Trygghet och Studiero till ett indexvärde på 8,7 respektive 6,6 att jämföra med indexvärdena för Åre kommuns skolor som ligger på 8,1 respektive 5,4 och med samtliga medverkande skolenheter som ligger på 8,5 respektive 5,6.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i *hög utsträckning*.

Sammanfattande motivering

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygssättning för att försäkra sig om att den är likvärdig. Rektorn skapar också goda förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning genom att se till att det hålls träffar kring bedömning och betygssättning, dels på skolan, dels kommunövergripande.

Diskussion och analys av omdömen och betygssättning

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygssättning för att försäkra sig om att den är likvärdig. Rektorn går alltid igenom betygssättningen med undervisande lärare och även när det gäller bedömningar och omdömen följer rektorn regelbundet det som skrivs in i det rapporteringssystem som skolan använder sig av för att följa elevernas kunskapsutveckling. Enligt rektorn finns det också på övergripande nivå en strävan efter likvärdighet utifrån progressionen i ämnesträden som nämnts tidigare. Inom ramen för skolans kvalitetsarbete följer rektorn upp resultaten av Skolverkets bedömningsstöd och nationella ämnesprov samt andelen elever som uppnått förväntade kunskaper i olika årskurser.

Rektorn uttalar stort förtroende för och tillit till lärarnas bedömningar, lärare som i de flesta fall är behöriga och legitimerade. Enligt lärarna arbetar rektorn mycket med kvalitetssäkring i sitt ledarskap och är en närvarande rektor som syns mycket ute i verksamheten och har täta samtal med lärarna.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn skapar goda förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning genom att se till att det hålls träffar kring bedömning och betygssättning, dels på skolan, dels kommunövergripande. Det handlar om

sambedömning av nationella ämnesprov, där alla lärare är med och diskuterar bedömningar. Vidare sker bedömningsdiskussioner i dialog mellan undervisande lärare i samma årskurs eller ämne och stöd tas ifrån Skolverkets bedömningsstöd. Lärarna samlas också i ämnesgrupper övergripande i Åre kommun i träffar med olika fokus. I arbetet med implementeringen av Lgr 22 diskuteras betyg och bedömning. Det sker även alltid en jämförelse mellan satt betyg/bedömning i relation till resultat på de nationella ämnesproven både på individ- och gruppnivå.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström

I den slutliga handläggningen har undervisningsrådet Agnetha Burström (föredragande) samt utredarna Johanna Salomonsson och Mattias Ryd deltagit.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tio lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 18–19 oktober samt gjorde digitala intervjuer den 20–21 oktober, 2022. Besöket genomfördes av Johanna Salomonsson och Agnetha Burström.

Stamgärde skola är en av sex grundskolor i Åre kommun. Skolan har verksamhet för förskoleklass till årskurs 6 och har i dagsläget 177 elever. Antalet elever i årskurserna varierar mellan 20 och 30 elever. Skolenheten ligger i Undersåker, cirka 15 kilometer från tätorten Åre.

Skolan leds av en rektor, som tillsammans med specialpedagog, administration och lokal samverkansgrupp utgör ledningsgrupp på skolan. Rektorn har arbetat på skolan i fyra år. Elevhälsan finns på plats på skolan två dagar i veckan, men de är organiserade under en egen chef.